ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2006

Vyhlásené: 10.06.2006 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

392

NARIADENIE VLÁDY
Slovenskej republiky
z 24. mája 2006

o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov

Vláda Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nariaďuje:

§ 1
Predmet úpravy

Toto nariadenie vlády ustanovuje minimálne požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri používaní pracovných prostriedkov pri práci.

§ 2
Vymedzenie základných pojmov

Na účely tohto nariadenia vlády

a) pracovný prostriedok je stroj, zariadenie, prístroj alebo nástroj, ktorý sa používa pri práci,

b) používanie pracovného prostriedku je každá činnosť s pracovným prostriedkom, najmä zapínanie, vypínanie, používanie, preprava, oprava, prestavba, údržba a starostlivosť o pracovný prostriedok vrátane čistenia,

c) zóna nebezpečenstva je oblasť vnútri pracovného prostriedku alebo v okolí pracovného prostriedku, v ktorej je ohrozená bezpečnosť alebo zdravie zamestnanca, ak sa v nej nachádza,

d) ohrozený zamestnanec je zamestnanec, ktorý sa celkom alebo čiastočne nachádza v zóne nebezpečenstva,

e) obsluha pracovného prostriedku je zamestnanec poverený používať pracovný prostriedok a jeho činnosť pri používaní pracovného prostriedku.

§ 3
Všeobecné povinnosti zamestnávateľa

(1) Zamestnávateľ je povinný vykonať potrebné opatrenia, aby pracovný prostriedok poskytnutý zamestnancovi na používanie bol na príslušnú prácu vhodný alebo prispôsobený tak, aby pri jeho používaní bola zaistená bezpečnosť a ochrana zdravia zamestnanca. Zamestnávateľ je povinný prihliadať pri výbere pracovného prostriedku na osobitné pracovné podmienky a druh práce, na nebezpečenstvá existujúce na jeho pracovisku alebo v jeho priestore a na ďalšie nebezpečenstvá, ktoré môžu dodatočne vyplynúť z používania pracovného prostriedku.

(2) Ak pri používaní pracovného prostriedku nie je možné v plnom rozsahu zamestnancovi zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia, zamestnávateľ je povinný vykonať potrebné opatrenia, aby čo najviac obmedzil nebezpečenstvo.[1])

§ 4
Požiadavky na pracovný prostriedok a na jeho používanie

(1) Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby pracovný prostriedok, ktorý na používanie poskytne zamestnancovi, vyhovoval minimálnym požiadavkám na pracovný prostriedok uvedeným v prílohe č. 1, ak osobitný predpis[2]) neustanovuje inak.

(2) Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby pracovný prostriedok po celý čas jeho používania zodpovedal minimálnym požiadavkám ustanoveným v prílohe č. 1 a v osobitných predpisoch.

(3) Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby sa pracovný prostriedok používal v súlade s požiadavkami uvedenými v prílohe č. 2.

§ 5
Kontrola pracovného prostriedku

(1) Ak bezpečnosť pracovného prostriedku závisí od podmienok jeho inštalácie, zamestnávateľ je povinný zabezpečiť vykonanie kontroly pracovného prostriedku po jeho inštalovaní a pred jeho prvým použitím a kontroly po jeho inštalovaní na inom mieste, aby zabezpečil správnu inštaláciu pracovného prostriedku a jeho správne fungovanie. Kontrolu vykonávajú oprávnené osoby podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.[3])

(2) Ak sa pracovný prostriedok používa v podmienkach, ktoré zhoršujú jeho stav a vytvárajú možnosť vzniku nebezpečenstva, zamestnávateľ v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na včasné odhalenie a nápravu zhoršeného stavu, je povinný zabezpečiť vykonanie

a) pravidelnej kontroly alebo skúšky pracovného prostriedku oprávnenou osobou,

b) osobitnej kontroly pracovného prostriedku oprávnenou osobou vždy, ak sa vyskytnú výnimočné okolnosti, ktoré môžu ohroziť bezpečnú prevádzku pracovného prostriedku, najmä úprava, porucha, havária, pôsobenie prírodného javu alebo dlhšia prestávka v jeho používaní.

(3) Pri pracovnom prostriedku, u ktorého vykonávanie kontrol a skúšok neustanovujú právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, určí rozsah a periodicitu kontroly zamestnávateľ.

(4) Zamestnávateľ je povinný uchovávať záznamy o výsledku kontroly po dobu ustanovenú právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tak, aby boli v prípade potreby kedykoľvek dostupné príslušným dozorným orgánom. Ak sa pracovný prostriedok používa mimo pracoviska zamestnávateľa alebo jeho priestoru, musí byť v mieste jeho používania vybavený príslušnými dokladmi o vykonaní poslednej kontroly.

§ 6
Osobitné nebezpečenstvo pri používaní pracovného prostriedku

Ak používanie pracovného prostriedku môže osobitne ohroziť bezpečnosť a zdravie zamestnanca, zamestnávateľ je povinný vykonať potrebné opatrenia, aby

a) pracovný prostriedok používal ním poverený zamestnanec,

b) starostlivosť o pracovný prostriedok, údržbárske práce, opravárske práce a prestavbové práce vykonávala oprávnená osoba.

§ 7
Ergonomika

Zamestnávateľ pri uplatňovaní minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek pri používaní pracovného prostriedku je povinný vytvárať podmienky na zohľadnenie správneho držania tela zamestnanca, polohu tela zamestnanca a ergonomické princípy.

§ 8
Oboznamovanie a informovanie zamestnanca

(1) Zamestnávateľ je povinný preukázať, že zamestnanec bol oboznámený a informovaný o spôsobe používania pracovného prostriedku. Zamestnávateľ je povinný poskytnúť zamestnancovi písomný návod na obsluhu pracovného prostriedku, ak je to potrebné.

(2) Informácia a písomný návod na obsluhu pracovného prostriedku musia obsahovať vo vzťahu k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci najmä

a) podmienky na používanie pracovného prostriedku,

b) predvídateľné mimoriadne situácie,

c) závery zo skúseností získaných pri používaní pracovného prostriedku, ak je to potrebné.

(3) Zamestnávateľ je povinný preukázateľne oboznámiť zamestnanca s nebezpečenstvami, ktoré môžu ohroziť jeho zdravie alebo život alebo poškodiť pracovný prostriedok v pracovnom priestore alebo na pracovnom mieste, ako aj s ich zmenami a inými účinkami v rozsahu, v akom pôsobia na pracovné prostriedky umiestnené v ich bezprostrednom pracovnom priestore alebo pracovnom mieste, aj keď takéto pracovné prostriedky zamestnanec priamo nepoužíva.

(4) Zamestnávateľ je povinný vykonať opatrenia, aby

a) zamestnanec poverený používaním pracovného prostriedku bol preukázateľne vyškolený primerane k nebezpečenstvám, ktoré sú spojené s jeho používaním,

b) oprávnený zamestnanec, ktorý vykonáva činnosti uvedené v § 6 písm. b), bol preukázateľne osobitne vyškolený primerane k nebezpečenstvám, ktoré sú spojené s jeho činnosťou.

(5) Oboznámenie, informácie a písomné návody na obsluhu musia byť pre zamestnanca zrozumiteľné.

§ 9
Prechodné ustanovenie

Pracovné prostriedky používané pri dočasnej práci vo výške, ktoré nespĺňajú požiadavky podľa prílohy č. 2 piateho bodu, možno používať najneskôr do 19. júla 2006.

Záverečné ustanovenia

§ 10

Týmto nariadením vlády sa preberá právny akt Európskych spoločenstiev uvedený v prílohe č. 3.

§ 11

Zrušuje sa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 159/2001 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 470/2003 Z. z.

§ 12

Toto nariadenie vlády nadobúda účinnosť 1. júla 2006.

v z. Pál Csáky v. r.

Príloha č. 1
k nariadeniu vlády č. 392/2006 Z. z.

MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA PRACOVNÝ PROSTRIEDOK

1. Všeobecne

Ustanovenia tejto prílohy sa uplatňujú v prípadoch, ak sa vyskytuje nebezpečenstvo spojené s pracovným prostriedkom.

Minimálne požiadavky, ktoré sa týkajú používaného pracovného prostriedku, nemusia vždy vyžadovať rovnaké opatrenia ako základné požiadavky týkajúce sa nového pracovného prostriedku.

2. Všeobecné minimálne požiadavky na pracovný prostriedok

2.1. Ovládacie a kontrolné prvky pracovného prostriedku musia byť viditeľné, identifikovateľné a primerane označené.

Ak to nie je nevyhnutné, ovládacie a kontrolné prvky musia byť umiestnené mimo zóny nebezpečenstva, ich činnosť nesmie vytvárať ďalšie nebezpečenstvo a nesmú zvyšovať riziko ani v dôsledku neúmyselnej činnosti.

Obsluha z hlavného ovládacieho miesta zabezpečí, aby sa žiadna osoba nenachádzala v zóne nebezpečenstva. Ak to nie je možné, bezpečnostný systém automaticky vydá svetelný alebo zvukový výstražný signál ihneď po uvedení pracovného prostriedku do chodu. Ohrozený zamestnanec musí mať pri uvádzaní pracovného prostriedku do chodu čas a možnosť rýchlo sa vyhnúť ohrozeniu alebo zastaviť pracovný prostriedok.

Riadiace systémy musia byť bezpečné a vybrané tak, aby poskytovali primeranú ochranu pred poruchami, chybami a obmedzeniami, ktoré možno predpokladať pri používaní pracovného prostriedku.

2.2. Pracovný prostriedok sa môže uviesť do chodu len úmyselnou činnosťou. Táto požiadavka sa vzťahuje aj na uvedenie pracovného prostriedku do chodu po zastavení jeho chodu z akejkoľvek príčiny a významné zmeny podmienok jeho činnosti, napríklad rýchlosti, tlaku. Uvedenie pracovného prostriedku do chodu alebo zmena podmienok činnosti pracovného prostriedku nesmú ohroziť zamestnanca.

Táto požiadavka sa netýka uvedenia pracovného prostriedku do chodu alebo zmeny podmienok jeho činnosti, ak sú súčasťou normálneho pracovného cyklu automatického zariadenia.

2.3. Pracovný prostriedok musí byť vybavený ovládacím prvkom, ktorým môže byť úplne a bezpečne zastavený. Každé pracovisko musí byť vybavené ovládacím prvkom umožňujúcim zastavenie niektorých alebo všetkých pracovných prostriedkov podľa druhu nebezpečenstva, aby pracovné prostriedky boli bezpečné.

Povel ovládacieho prvku na zastavenie musí mať prednosť pred povelom ovládacieho prvku na uvedenie pracovného prostriedku do chodu. Ak sa pracovný prostriedok alebo jeho nebezpečné časti zastavia, musí sa odpojiť prívod energie do pohonu. Ovládací prvok na úplné a bezpečné zastavenie pracovného prostriedku musí byť výrazne a nezameniteľne označený.

2.4. V odôvodnených prípadoch, v závislosti od veľkosti rizika a od času potrebného na zastavenie pracovného prostriedku, musí byť pracovný prostriedok vybavený zariadením na núdzové zastavenie, ktoré musí byť výrazne a nezameniteľne označené.

2.5. Pracovný prostriedok, z ktorého môžu vypadávať predmety alebo môže vyletúvať materiál, musí byť vybavený bezpečnostným zariadením, ktoré zodpovedá veľkosti rizika. Pracovný

prostriedok, ktorý ohrozuje emisiami plynov, pár alebo aerosólov, tekutín alebo prachom, musí byť vybavený vhodným odsávacím alebo ochranným zariadením umiesteným pri zdroji ohrozenia.

2.6. Pracovný prostriedok a jeho časti musia byť spevnené výstužou alebo iným spôsobom, ak je to potrebné pre bezpečnosť a zdravie zamestnancov.

2.7. Ak hrozí deštrukcia pracovného prostriedku alebo jeho častí, ktorá môže predstavovať významné ohrozenie bezpečnosti a zdravia zamestnancov, musia sa prijať vhodné opatrenia.

2.8. Ak je možný kontakt s pohybujúcimi sa časťami pracovného prostriedku, ktorý môže spôsobiť úraz, tieto časti musia byť vybavené krytom alebo iným ochranným zariadením, ktoré zabráni prístupu do zóny nebezpečenstva, alebo takým zariadením, ktoré zastaví pohybujúce sa nebezpečné časti skôr, ako sa siahne alebo vstúpi do zóny nebezpečenstva.

Kryt a iné ochranné zariadenie

a) musia mať pevnú konštrukciu,

b) nesmú vytvárať ďalšie nebezpečenstvo,

c) nesmú sa dať ľahko odstrániť alebo vyradiť z činnosti,

d) musia byť umiestnené v primeranej vzdialenosti od zóny nebezpečenstva,

e) musia byť riešené tak, aby neobmedzovali výhľad obsluhy na celý priestor, v ktorom sa pracovný prostriedok používa,

f) musia umožniť činnosť potrebnú na upevnenie alebo výmenu častí pracovného prostriedku a činnosť pri údržbe tak, aby sa prístup obmedzil len do priestoru, v ktorom sa uvedená činnosť vykonáva a bez odstránenia krytu alebo ochranného zariadenia, ak je to možné.

2.9. Pracovný priestor a pracovné miesto, v ktorých sa pracovný prostriedok používa, musia byť vhodne osvetlené podľa povahy vykonávanej činnosti.

2.10. Časti pracovného prostriedku s vysokou alebo veľmi nízkou teplotou musia byť, ak je to potrebné, chránené, aby neohrozovali zamestnancov, ktorí sa nachádzajú v ich blízkosti alebo s nimi prichádzajú do kontaktu.

2.11. Výstražné zariadenie pracovného prostriedku musí byť jednoznačné, ľahko pochopiteľné a zrozumiteľné.

2.12. Pracovný prostriedok sa môže používať len na činnosti, na ktoré je určený a musia sa pri tom dodržiavať podmienky určené na jeho prevádzku.

2.13. Údržbárske práce sa môžu vykonávať len vtedy, ak pracovný prostriedok je vypnutý. Ak to nie je možné, na vykonávanie takých prác sa musia prijať ochranné opatrenia alebo sa také práce musia vykonávať mimo zóny nebezpečenstva. Ak je pre pracovný prostriedok predpísaná údržba, termíny údržby sa musia dodržiavať.

2.14. Pracovný prostriedok musí byť vybavený zreteľne označeným vypínacím prvkom na jeho odpojenie od všetkých zdrojov energie. Opätovné zapojenie nesmie ohroziť zamestnanca.

2.15. Pracovný prostriedok musí byť vybavený bezpečnostným a zdravotným označením, napríklad výstražnou značkou alebo svetelným označením na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnanca pri práci.

2.16. Zamestnanec musí mať zaistený bezpečný prístup a bezpečnosť vo všetkých priestoroch pri výrobe, úprave a údržbe.

2.17. Pracovný prostriedok musí chrániť zamestnanca pred ohňom alebo prehriatim, pred unikajúcim plynom, pred prachom, tekutinami, parami, aerosólmi alebo pred látkami, ktoré sa vyrábajú, používajú alebo uskladňujú v pracovnom prostriedku.

2.18. Pracovný prostriedok musí chrániť pred nebezpečenstvom výbuchu vrátane výbuchu látky, ktorá sa v pracovnom prostriedku vyrába, používa alebo uskladňuje.

2.19. Pracovný prostriedok musí byť bezpečný a musí chrániť zamestnanca pred priamym alebo nepriamym kontaktom s elektrinou.

3. Ďalšie minimálne požiadavky na špecifické typy pracovných prostriedkov

3.1. Minimálne požiadavky na mobilný pracovný prostriedok s vlastným pohonom alebo bez vlastného pohonu

3.1.1. Mobilný pracovný prostriedok, na ktorom sa pri jeho pohybe nachádza zamestnanec, musí byť vybavený tak, aby sa znížilo riziko pre tohto zamestnanca. Riziko musí zahŕňať aj nebezpečenstvo kontaktu s kolesami alebo s pásom vozidla.

3.1.2. Tam, kde by samovoľné zablokovanie pohonnej jednotky medzi jednotkou mobilného pracovného prostriedku a jeho príslušenstvom alebo akýmkoľvek ťahaným predmetom mohlo spôsobiť osobitné ohrozenie, príslušný pracovný prostriedok musí byť vybavený alebo prispôsobený tak, aby také blokovanie pohonnej jednotky nemohlo vzniknúť. Ak sa samovoľnému zablokovaniu nedá zabrániť, musia sa vykonať všetky opatrenia, aby zamestnanec nebol ohrozený.

3.1.3. Ak sa hnacie hriadele prenášajúce energiu medzi časťami mobilného pracovného prostriedku môžu znečistiť pôdou alebo poškodiť ťahaním po zemi, musí sa zabezpečiť, aby k tomu nedochádzalo.

3.1.4. Mobilný pracovný prostriedok, na ktorom sa pri jeho pohybe nachádza zamestnanec, musí byť skonštruovaný tak, aby sa v konkrétnych podmienkach používania obmedzilo ohrozenie v prípade jeho prevrátenia

a) ochranným zariadením, ktoré zabezpečí, aby sa pracovný prostriedok nenaklonil viac ako o štvrtinu otáčky,

b) zariadením, ktoré poskytuje dostatok voľného priestoru okolo tohto zamestnanca, ak naklonenie bude väčšie ako štvrť otáčky, alebo

c) iným zariadením poskytujúcim rovnaký účinok.

Zariadenie podľa písmen a) až c) môže tvoriť neoddeliteľnú súčasť mobilného pracovného prostriedku. Použitie tohto zariadenia nie je potrebné, ak mobilný pracovný prostriedok je počas činnosti stabilizovaný alebo ak použité konštrukčné riešenie vylučuje možnosť prevrátenia.

Ak v prípade prevrátenia mobilného pracovného prostriedku existuje nebezpečenstvo pritlačenia zamestnanca časťami mobilného pracovného prostriedku k zemi, musí mať mobilný pracovný prostriedok nainštalovaný primeraný ochranný systém.

3.1.5. Vozík so zdvíhacou vidlicou, na ktorom sa nachádza jeden zamestnanec alebo viac zamestnancov, musí byť skonštruovaný alebo prispôsobený tak, aby sa obmedzilo nebezpečenstvo jeho prevrátenia, napríklad

a) inštalovaním kabíny pre vodiča,

b) konštrukčným riešením vozíka so zdvíhacou vidlicou, ktoré bráni jeho prevráteniu,

c) konštrukčným riešením, ktoré v prípade prevrátenia vozíka so zdvíhacou vidlicou zabezpečí dostatok priestoru pre zamestnancov medzi zemou a príslušnými časťami vozíka so zdvíhacou vidlicou, alebo

d) konštrukčným riešením, ktoré chráni zamestnancov na sedadlách pre obsluhu vozíka so zdvíhacou vidlicou tak, že pri prevrátení vozíka nebudú pritlačení časťami vozíka so zdvíhacou vidlicou.

3.1.6. Pracovný prostriedok s vlastným pohonom, ktorý môže pri pohybe ohroziť fyzickú osobu,

a) musí byť skonštruovaný tak, aby ho neoprávnená fyzická osoba nemohla uviesť do chodu,

b) musí mať vhodné zariadenia na zmenšenie následkov kolízie v prípadoch, ak sa v dráhe súčasne pohybuje viac ako jeden pracovný prostriedok,

c) musí mať brzdiace zariadenie a zastavovacie zariadenie, a ak to bezpečnostné opatrenia pre prípad zlyhania hlavného brzdiaceho zariadenia a zastavovacieho zariadenia

vyžadujú, musí mať núdzové zariadenie ovládané ľahko prístupnými ovládačmi alebo pracujúce automaticky,

d) musí mať namontované primerané pomocné prvky na zlepšenie výhľadu, ak vodič nemá dostatočný výhľad,

e) musí byť vybavený osvetľovacím zariadením primeraným vykonávanej práci a musí zamestnancovi poskytovať dostatočnú bezpečnosť, ak ide o pracovný prostriedok určený na prácu v noci alebo v tme,

f) musí byť vybavený primeranými hasiacimi prístrojmi, ak ide o pracovný prostriedok, pri ktorom je nebezpečenstvo požiaru na ňom alebo na ťahanej alebo nesenej časti a môžu byť ohrození zamestnanci, a ak na mieste, na ktorom pracuje, nie sú v dostatočnej blízkosti protipožiarne prostriedky,

g) musí sa po prekročení kontrolovaného priestoru automaticky zastaviť, ak ide o diaľkovo ovládaný pracovný prostriedok,

h) musí byť vybavený ochranným zariadením proti nárazu a inému nebezpečenstvu alebo iným zariadením na vylúčenie takých nebezpečenstiev, ak ide o diaľkovo ovládaný pracovný prostriedok, ktorý môže v obvyklých pracovných podmienkach naraziť alebo vytvoriť iné nebezpečenstvo.

3.2 Minimálne požiadavky na pracovný prostriedok určený na zdvíhanie bremena

3.2.1. Nepohyblivý pracovný prostriedok na zdvíhanie bremena musí byť počas používania pevný a stabilný; osobitná pozornosť sa musí venovať bremenám, ktoré sa majú zdvíhať a zaťaženiu, ktoré bude pôsobiť na montážne alebo upevňovacie miesta celej konštrukcie.

3.2.2. Na pracovnom prostriedku na zdvíhanie bremena musí byť zreteľne vyznačené dovolené prevádzkové zaťaženie a tam, kde to je vhodné, musí byť umiestnená aj tabuľka udávajúca dovolené prevádzkové zaťaženie pre každú polohu pracovného prostriedku.

Príslušenstvo pracovného prostriedku na zdvíhanie bremena musí byť označené, aby sa dali určiť charakteristiky podstatné pre bezpečné používanie.

Pracovný prostriedok, ktorý nie je určený na zdvíhanie fyzickej osoby, ale ktorý by sa mohol takto použiť, musí byť zreteľne označený, aby sa tak nestalo.

3.2.3. Nepohyblivý pracovný prostriedok na zdvíhanie bremena musí byť inštalovaný tak, aby sa znížilo ohrozenie, že bremeno

a) udrie zamestnanca,

b) sa nebezpečne rozkýva alebo vypadne,

c) sa samovoľne uvoľní.

3.2.4. Pracovný prostriedok na zdvíhanie alebo premiestňovanie zamestnancov musí

a) pomocou vhodných zariadení predchádzať nebezpečenstvu pádu kabíny, ak takéto nebezpečenstvo existuje,

b) predchádzať nebezpečenstvu pádu obsluhy z kabíny, ak takéto nebezpečenstvo existuje,

c) predchádzať nebezpečenstvu pritlačenia, uviaznutia alebo udretia obsluhy, najmä v dôsledku neúmyselného kontaktu s objektmi,

d) zabezpečovať, aby fyzická osoba uviaznutá v kabíne po nehode nebola vystavená nebezpečenstvu a bolo ju možné uvoľniť.

Ak sa nebezpečenstvu pádu kabíny z dôvodu rozdielu miesta a výšky nedá zabrániť žiadnymi bezpečnostnými opatreniami, musí sa nainštalovať a každý pracovný deň skontrolovať závesné lano určené na zvýšenie bezpečnosti.

Príloha č. 2
k nariadeniu vlády č. 392/2006 Z. z.

Požiadavky na používanie pracovného prostriedku

1. Všeobecne

Ustanovenia tejto prílohy sa uplatňujú v prípadoch, ak sa vyskytuje nebezpečenstvo spojené s používaním pracovného prostriedku.

2. Všeobecné požiadavky na používanie pracovného prostriedku

2.1. Pracovný prostriedok musí byť inštalovaný, umiestnený a musí sa používať tak, aby sa zmenšilo ohrozenie pre obsluhu a pre ďalších zamestnancov, napríklad tak, že sa ponechá dostatok miesta medzi pohybujúcimi sa časťami pracovného prostriedku a pevnými alebo pohybujúcimi sa časťami v jeho okolí, a tak, že všetky používané alebo vyrábané druhy energie a látok sa dajú bezpečne privádzať a odvádzať.

2.2. Pracovný prostriedok sa musí montovať alebo demontovať v bezpečných podmienkach, najmä sa musia dodržiavať všetky pokyny výrobcu.

2.3. Pracovný prostriedok, ktorý môže byť pri používaní zasiahnutý bleskom, musí byť vhodným spôsobom alebo zariadením chránený pred jeho účinkom.

3. Požiadavky na používanie mobilného pracovného prostriedku s vlastným pohonom alebo bez vlastného pohonu

3.1. Mobilný pracovný prostriedok s vlastným pohonom môže ovládať len zamestnanec, ktorý absolvoval školenie zamerané na jeho bezpečné ovládanie.

3.2. Ak sa mobilný pracovný prostriedok pohybuje v pracovnom priestore, musia sa vydať vnútorné dopravné predpisy a musí sa zabezpečiť ich dodržiavanie.

3.3. Musia sa vykonať organizačné opatrenia, aby do pracovného priestoru mobilného pracovného prostriedku s vlastným pohonom nevchádzali zamestnanci.

Ak prácu možno vykonať len tak, že sa zamestnanci nachádzajú v pracovnom priestore mobilného pracovného prostriedku s vlastným pohonom, musia sa vykonať vhodné opatrenia, aby sa predišlo ich zraneniu mobilným pracovným prostriedkom.

3.4. Preprava zamestnancov na mobilnom pracovnom prostriedku sa môže uskutočniť, len ak je zaistená ich bezpečnosť. Ak sa počas prepravy má vykonávať práca, je potrebné primerane upraviť rýchlosť pohybu mobilného pracovného prostriedku.

3.5. Mobilný pracovný prostriedok so spaľovacím motorom sa môže v pracovných priestoroch používať len vtedy, ak je zabezpečená výmena dostatočného množstva vzduchu, aby bola zaistená bezpečnosť a ochrana zdravia zamestnancov.

4. Požiadavky na používanie pracovného prostriedku na zdvíhanie bremena

4.1. Všeobecné zásady

4.1.1. Mobilný alebo rozoberateľný pracovný prostriedok, ktorý je skonštruovaný na zdvíhanie bremien, sa musí používať tak, aby vo všetkých predvídateľných podmienkach bola zabezpečená jeho stabilita, pričom sa musia zohľadňovať vlastnosti podkladu.

4.1.2. Osoby môžu byť zdvíhané len pomocou takého pracovného prostriedku a jeho príslušenstva, ktorý je na tento účel určený.

Na zdvíhanie osôb sa môže výnimočne použiť aj pracovný prostriedok, ktorý nie je špeciálne skonštruovaný na tento účel, ak sa v súlade s osobitnými predpismi vykonajú potrebné bezpečnostné opatrenia a zdvíhanie sa vykonáva pod primeraným dohľadom.

Ak sa na pracovnom prostriedku určenom na zdvíhanie bremien nachádza osoba, na riadiacom mieste musí byť stále prítomná obsluha. Osoba, ktorá je zdvíhaná, musí mať

možnosť spoľahlivo komunikovať s obsluhou. Pre prípad ohrozenia musia byť k dispozícii spoľahlivé prostriedky na jej evakuáciu.

4.1.3. Musí sa zabezpečiť, aby zamestnanci nevstupovali pod zavesené bremeno. Výnimku tvoria prípady, keď to charakter vykonávanej práce vyžaduje.

Bremeno sa nesmie pohybovať nad nechráneným pracovným priestorom, na ktorom sa zvyčajne nachádzajú zamestnanci.

Ak sa zamestnanci nachádzajú pod bremenom a prácu nemožno vykonať iným spôsobom, musí sa určiť príslušný postup a musí sa zabezpečiť jeho dodržiavanie.

4.1.4. Príslušenstvo pracovného prostriedku určeného na zdvíhanie je potrebné vybrať podľa druhu zdvíhaného bremena, upevňovacích miest, zdvíhacích lán a poveternostných podmienok, pričom je potrebné zohľadňovať spôsob a rozmiestnenie závesov. Príslušenstvo takého pracovného prostriedku, ak sa po používaní nerozoberie, musí byť zreteľne označené, aby používatelia boli informovaní o jeho charakteristikách.

4.1.5. Príslušenstvo pracovného prostriedku určeného na zdvíhanie je potrebné uložiť tak, aby sa zabezpečilo, že nebude poškodené alebo zoslabené.

4.2. Požiadavky na používanie pracovného prostriedku na neusmerňované zdvíhanie bremena

4.2.1. Ak sa dva alebo viaceré pracovné prostriedky používajú na neusmerňované zdvíhanie bremien a sú namontované alebo zostavené v pracovnom priestore tak, že ich pracovné priestory sa prekrývajú, musia sa vykonať vhodné opatrenia, aby nenastala kolízia medzi bremenami alebo časťami týchto pracovných prostriedkov.

4.2.2. Ak sa na neusmerňované zdvíhanie bremena používa mobilný pracovný prostriedok, musia sa vykonať opatrenia, aby sa mobilný pracovný prostriedok nenaklonil, neprevrátil, neposunul alebo nepošmykol. Dodržiavanie opatrení sa musí kontrolovať.

4.2.3. Ak obsluha pracovného prostriedku určeného na neusmerňované zdvíhanie bremena nemôže pozorovať celú dráhu vykonávanú bremenom priamo alebo pomocou špeciálneho vybavenia poskytujúceho potrebné informácie, musí s obsluhou komunikovať určená osoba, ktorá ju usmerňuje. Musia sa vykonať organizačné opatrenia, aby sa predišlo kolíziám bremena, ktoré by mohli ohroziť zamestnanca.

4.2.4. Práca pri ručnom pripevňovaní alebo uvoľňovaní bremena sa musí organizovať, najmä zamestnancom priamo alebo nepriamo riadiacim príslušný pracovný prostriedok tak, aby zamestnanec, ktorý pripevňuje alebo uvoľňuje bremeno, mohol vykonávať prácu bezpečne.

4.2.5. Zdvíhacie práce sa musia starostlivo plánovať, realizovať a musia sa zabezpečiť vhodným dozorom tak, aby bola zaistená bezpečnosť zamestnancov.

Ak je bremeno potrebné súčasne zdvíhať pomocou dvoch alebo viacerých pracovných prostriedkov na neusmerňované zdvíhanie bremena, musí sa vypracovať a uplatňovať postup, ktorý zabezpečí dobrú koordináciu všetkých zamestnancov obsluhujúcich tieto pracovné prostriedky.

4.2.6. Ak pracovný prostriedok určený na neusmerňované zdvíhanie bremien nemôže udržať bremeno v prípade úplného alebo čiastočného výpadku energie, musia sa vykonať primerané opatrenia, aby neboli ohrození zamestnanci.

Bremeno zavesené vo vzduchu sa nesmie ponechať bez dozoru, ak nie je zamedzený prístup do zóny nebezpečenstva a bremeno nie je bezpečne zafixované.

4.2.7. Ak sa poveternostné podmienky zhoršia natoľko, že pracovný prostriedok určený na neusmerňované zdvíhanie bremena, ktorý pracuje vo voľnom priestranstve, začína ohrozovať zamestnanca a nie je možné jeho bezpečné používanie, musí sa zastaviť práca pracovného prostriedku. Musia sa vykonať primerané ochranné opatrenia, aby sa pracovný prostriedok neprevrátil a neohrozil zamestnancov.

5. Požiadavky na používanie pracovného prostriedku pri dočasnej práci vo výške

5.1. Všeobecné zásady

5.1.1. Ak sa podľa osobitného predpisu a § 3 tohto nariadenia vlády dočasná práca vo výške nemôže vykonávať bezpečne a vo vhodných ergonomických podmienkach z vhodnej plochy, musia sa vybrať najvhodnejšie pracovné prostriedky na zaistenie a zachovanie bezpečných pracovných podmienok. Kolektívne ochranné opatrenia musia mať prednosť pred individuálnymi ochrannými opatreniami. Rozmery pracovných prostriedkov musia byť primerané charakteru práce, ktorá sa má vykonať, predpokladanému zaťaženiu a musia umožňovať bezpečný pohyb.

Najvhodnejší pracovný prostriedok na prístup na dočasné pracoviská vo výške sa musí vybrať podľa frekvencie jeho používania, podľa výšky, ktorá sa má dosiahnuť a dĺžky používania. Vybraný pracovný prostriedok musí umožňovať evakuáciu v prípade bezprostredného nebezpečenstva. Pohyb po prístupovom pracovnom prostriedku ktorýmkoľvek smerom z podláh, plošín alebo lávok nesmie viesť k vzniku ďalšieho rizika pádu.

5.1.2. Rebríky sa môžu používať ako pracovné stanovištia na prácu vo výške len za okolností, za ktorých vzhľadom na bod 5.1.1. nie je odôvodnené používanie iných, bezpečnejších pracovných prostriedkov z dôvodu nízkej miery rizika a krátkeho času používania alebo takých charakteristík miesta, ktoré zamestnávateľ nemôže zmeniť.

5.1.3. Prístup na lane a polohovacia technika sa môžu používať len za okolností, keď z posúdenia rizika vyplýva, že daná práca sa môže vykonať, a keď nie je odôvodnené používanie iného, bezpečnejšieho pracovného prostriedku.

Na základe posúdenia rizika a v závislosti najmä od dĺžky trvania práce a ergonomických obmedzení musí sa zabezpečiť sedačka s primeraným príslušenstvom.

5.1.4. V závislosti od typu pracovného prostriedku vybraného podľa bodov 5.1.2. a 5.1.3. sa musia určiť primerané opatrenia na minimalizovanie rizík pre zamestnancov používajúcich tieto prostriedky. Ak je to potrebné, musí sa zabezpečiť namontovanie ochranných zariadení, aby sa predišlo pádu z výšky. Ochranné zariadenia musia byť primerane usporiadané a dostatočne pevné, aby zabránili alebo zastavili pád z výšky, a ak je to možné, aby vylúčili zranenie zamestnancov. Kolektívne ochranné zariadenie na predchádzanie pádom sa môže prerušiť len v miestach prístupu k rebríkom alebo ku schodištiam.

5.1.5. Ak si vykonanie špecifickej činnosti vyžaduje, aby sa dočasne odstránilo kolektívne ochranné zariadenie na predchádzanie pádom, musia sa prijať účinné náhradné bezpečnostné opatrenia. Činnosť sa nemôže vykonať, kým sa takéto opatrenia neprijmú. Ak sa daná činnosť úplne alebo dočasne dokončí, kolektívne ochranné zariadenie na predchádzanie pádom sa musí znova namontovať.

5.1.6. Dočasná práca vo výške sa môže vykonávať len vtedy, keď poveternostné podmienky neohrozujú bezpečnosť a zdravie zamestnancov.

5.2. Osobitné požiadavky na používanie rebríkov

5.2.1. Rebríky musia byť umiestnené tak, aby sa zabezpečila ich stabilita počas používania. Prenosné rebríky musia byť postavené na stabilnom, pevnom, nepohyblivom podklade primeranej veľkosti tak, aby priečky rebríka boli vodorovné.

Závesné rebríky okrem lanových rebríkov musia byť pripevnené bezpečným spôsobom tak, aby sa zamedzilo ich posunutiu a rozkolísaniu.

5.2.2. Počas používania prenosných rebríkov sa musí zamedziť pošmyknutiu pätiek tým, že sa postrannice zaistia na ich dolných alebo horných koncoch alebo v ich blízkosti akýmkoľvek protišmykovým prostriedkom alebo akýmkoľvek iným zabezpečením s rovnakým účinkom. Rebríky používané na prístup musia byť také dlhé, aby dostatočne presahovali prístupovú plošinu, ak sa neprijali iné opatrenia na zabezpečenie ich pevného zachytenia. Skladacie rebríky a výsuvné rebríky sa musia používať tak, aby sa zabránilo pohybu jednotlivých častí. Mobilné rebríky sa musia zabezpečiť proti pohybu skôr, ako na ne zamestnanec vystúpi.

5.2.3. Rebríky sa musia používať tak, aby zamestnanci mohli kedykoľvek bezpečne stáť a bezpečne sa držať. Ak sa má po rebríku nosiť náklad, nesmie to brániť bezpečnému pridržiavaniu sa rukami.

5.3. Osobitné požiadavky na používanie lešenia

5.3.1. Ak nie je k dispozícii statický výpočet pre vybrané lešenie alebo ak tento výpočet neobsahuje zamýšľané konštrukčné úpravy, musia sa vypracovať výpočty pevnosti a stability, ak nie je lešenie zmontované v súlade so všeobecne uznávaným normovaným usporiadaním.

5.3.2. V závislosti od zložitosti zvoleného lešenia plán montáže, používania a demontáže, ktorý môže byť vo forme štandardného plánu doplneného o náležitosti súvisiace s osobitnými podrobnosťami tohto lešenia, musí vypracovať kompetentná osoba.

5.3.3. Pošmyknutiu oporných častí lešenia sa musí predchádzať tým, že sa pripevnia k nosnej ploche alebo sa zabezpečia protišmykovým prostriedkom alebo akýmkoľvek iným prostriedkom s rovnakým účinkom a zaťažená plocha musí mať dostatočnú nosnosť. Musí byť zabezpečená stabilita lešenia. Náhodnému pohybu pojazdného lešenia počas práce vo výške sa musí predchádzať vhodným zabezpečením.

5.3.4. Rozmery, tvar a usporiadanie podlahy lešenia musia byť primerané povahe práce, ktorá sa má vykonať, musia vyhovovať predpokladanému zaťaženiu a umožňovať bezpečnú prácu a pohyb. Podlahy lešenia sa musia montovať tak, aby sa ich časti pri bežnom používaní neposúvali. Medzi časťami podlahy a zvislým kolektívnym ochranným zariadením na zabránenie pádu nesmú byť nijaké nebezpečné medzery.

5.3.5. Ak určité časti lešenia nie sú pripravené na používanie, napríklad počas montáže, demontáže alebo úprav, musia sa zabezpečiť bezpečnostným a zdravotným označením a byť primerane fyzicky ohraničené, aby sa zabránilo vstupu do nebezpečného priestoru.

5.3.6. Lešenie sa môže montovať, demontovať alebo podstatne upravovať len pod dohľadom kompetentnej osoby a túto činnosť môže vykonávať len odborne spôsobilý zamestnanec, ktorý absolvoval špecializované školenie na predpokladané činnosti so zreteľom na osobitné nebezpečenstvá podľa § 8, zamerané najmä na

a) pochopenie plánu na montáž, demontáž alebo úpravu daného lešenia,

b) bezpečnosť počas montáže, demontáže alebo úpravy daného lešenia,

c) opatrenia na predchádzanie riziku pádu osôb alebo predmetov,

d) bezpečnostné opatrenia v prípade zmeny poveternostných podmienok, ktoré by mohli nepriaznivo ovplyvniť bezpečnosť daného lešenia,

e) prípustné zaťaženie,

f) akékoľvek iné riziká vyplývajúce z činností pri montáži, demontáži alebo úprave lešenia.

Zodpovedná osoba a zamestnanci, ktorých sa to týka, musia mať k dispozícii plán montáže a demontáže podľa bodu 5.3.2. vrátane ďalších pokynov, ktoré môže plán obsahovať.

5.4. Osobitné požiadavky na používanie prístupu po lane a polohovacích techník

Používanie prístupu po lane a polohovacích techník musí byť v súlade s nasledujúcimi podmienkami:

a) systém sa musí skladať najmenej z dvoch samostatne ukotvených lán, pričom jedno slúži na výstup, zostup a podporu (pracovné lano) a druhé ako zabezpečovací prostriedok (bezpečnostné lano),

b) zamestnanec musí dostať a používať vhodný bezpečnostný výstroj, prostredníctvom ktorého musí byť spojený s bezpečnostným lanom,

c) pracovné lano musí byť vybavené bezpečnostnými prostriedkami na výstup a zostup a samouzamykacím systémom, aby sa predišlo pádu používateľa, ak by stratil kontrolu nad svojím pohybom; bezpečnostné lano musí byť vybavené pohyblivým zachytávacím systémom na predchádzanie pádom, ktorý sa prispôsobuje pohybu používateľa,

d) nástroje a ostatné príslušenstvo, ktoré má zamestnanec používať, musia byť pripevnené na bezpečnostný výstroj alebo sedadlo, alebo na iné vhodné prostriedky,

e) práca musí byť vhodne naplánovaná a je potrebné zabezpečiť dozor, aby sa zamestnancovi mohla v prípade potreby poskytnúť okamžitá pomoc,

f) zamestnanec, ktorého sa to týka, musí byť odborne a preukázateľne vyškolený na predpokladané činnosti podľa § 8, najmä na záchranné postupy.

Za výnimočných okolností, ak by so zreteľom na posúdenie rizík používanie druhého lana malo za následok, že práca by bola nebezpečnejšia, môže sa povoliť používanie jedného lana za predpokladu, že sa prijali vhodné opatrenia na zaistenie bezpečnosti v súlade s požiadavkami podľa osobitných predpisov.

Príloha č. 3
k nariadeniu vlády č. 392/2006 Z. z.

ZOZNAM PREBERANÝCH PRÁVNYCH AKTOV EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Smernica Rady 89/655/EHS z 30. novembra 1989 o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia pri používaní pracovných zariadení pracovníkmi pri práci (druhá samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS), (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, 05/zv.1) v znení Smernice Rady 95/63/ES z 5. decembra 1995, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 89/655/EHS o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia pri používaní pracovných prostriedkov pracovníkmi pri práci (druhá samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS), (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, 05/zv.2) a v znení Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/45/ES z 27. júna 2001, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 89/655/EHS o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia pri používaní pracovných prostriedkov pracovníkmi pri práci (druhá samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS), (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, 05/zv.4).

1) § 3 písm. e) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2) Napríklad nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 310/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na strojové zariadenia, nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 571/2001 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na výťahy v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 327/2003 Z. z.

3) § 39 Zákonníka práce.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.